

УДК 336.012.23

Олексіч Д.В.

**УТОЧНЕННЯ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ МОДЕЛІ
БАУМОЛЯ-ТОБІНА**

*Українська академія банківської справи Національного банку України
40030, Україна, м. Суми, Петропавлівська 57*

Oleksich D.V.

**CLARIFYING OF THE FUNDAMENTAL PROVISIONS OF THE
BAUMOL-TOBIN MODEL**

*Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine
40030, Ukraine, Sumy Petropavlivska 57*

В роботі розглянуто проблему формування попиту на гроші, проаналізовано сучасні погляд на функції попиту на гроші через аналіз моделі Баумоля-Тобіна, результатом аналізу стало уточнення фундаментальних положень даної моделі.

In the article the problem of money demand formation is highlighted, analyzed modern approaches to money demand function through Baumol-Tobin model, as a result the fundamental essences of this model are improved.

Ключові слова: попит на гроші, модель БаумоляТобіна

Key words: money demand, Baumol-Tobin model

Роль грошового ринку в національній економіці важко переоцінити. Останні півстоліття увага економістів прикута саме до проблем грошового обігу як головного позбавляючого чиннику, що має вирішальний вплив на економічний розвиток держави [4]. Рівновага на грошовому ринку має важливе макроекономічне значення.

На сьогодні однією з основних моделей, за якою визначається попит на гроші є модель Баумоля-Тобіна [3], одночасно запропонована двома вченими в

середині 50-х років ХХ ст. (Уїльямом Баумолем у 1952 р., Джеймсом Тобінім в 1956 р.) [1]. Дана модель базується на припущенні, що домогосподарства тримають запас грошей, так само як фірми запас товарів. Проте, якщо б домогосподарство інвестувало кошти, то мало б змогу одержати в майбутньому більший дохід. Таким чином, перед нами постає дилема:

- тримати гроші у вигляді готівки для проведення поточних розрахунків (не втрачаємо вигоду через необхідність конвертації інвестицій в готівку);

- інвестувати кошти (вилучаємо гроші з обігу, проте в майбутньому маємо змогу збільшити свої доходи).

Баумоль і Тобін вирішили, що дохід, який одержують домогосподарства Y (реальний дохід) або PQ (номінальний дохід) вони зберігають у банку на поточних рахунках. Відповідно, якщо домогосподарство бажає зняти певну суму коштів з рахунку, воно має понести певні витрати b (реальні витрати або Pb – номінальні витрати), пов'язані із обслуговуванням, перебуванням у черзі, тощо. Дані витрати ще мають назву «витрати стоптаних черевиків» [1], адже характеризують не фактичну комісію банку, а альтернативні витрати його відвідування і зняття коштів з рахунку. Вважається, що споживання на місяць є постійною величиною i , відповідно, домогосподарство для задоволення своїх потреб буде в рівні періоди брати певну суму коштів M^* .

Попит на гроші складе $M_D=(M^*/2)$, відповідно рівняння попиту на гроші за Баумолем-Тобінім представлено наступним чином:

$$\frac{M_D}{P} = \frac{1}{2} \sqrt{\frac{2bQ}{i}} \quad (1)$$

Дане рівняння надає нам можливість дещо змінити початкову функцію попиту на гроші і додає ще один важливий чинник – «витрати стоптаних черевиків»:

$$M_D = M_D(Q, i, b) \quad (2)$$

Попит на гроші – це фактично попит на реальні грошові залишки. Інакше кажучи, вирішальною є купівельна спроможність грошей, а не їх кількість. Дана характеристика відома як відсутність «грошової ілюзії» [2].

Проте нам би хотілося зауважити на певну неточність, допущену в даній моделі, а саме – припущенні про розмір залишків на рахунках. За даною моделлю вважається, що залишки змінюються під впливом споживання, тобто залишки на рахунку дорівнюють доходу, зменшеному на споживання, проте графічне і динамічне уявлення вчених в цьому питанні виявилось хибним. Дійсно, споживання коштів, взятих з рахунку в банку буде мати той самий характер, який вбачається в моделі Баумоля-Тобіна, проте динаміка зміни залишків на рахунку (AB) буде мати інший вигляд.

Таким чином, враховуючи все вищезазначене одержуємо наступні аналітичні викладки. Загальний залишок за місяць буде складати:

$$AB = \sum_{x=1}^n M^* (n - x),$$

де n – загальна кількість відвідувань банку,

x – кількість періодів нарахування відсотків.

Тоді попит на гроші складе $M_D=AB$ рівняння попиту на гроші за Баумолем-Тобінін:

$$M_D = \sqrt{\frac{x \cdot b \cdot Y}{2i}} \quad \text{або} \quad \frac{M_D}{P} = \sqrt{\frac{x \cdot b \cdot Q}{2i}} \quad (3)$$

Таким чином, функція попиту на гроші доповнюється ще однією складовою – x (кількість періодів нарахування відсотків), що додатково підкреслює важливість впливу фактору часу при визначенні попиту на гроші.

$$M_D = M_D(Q, i, b, x) \quad (4)$$

Література:

1. Baumol-Tobin model [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Baumol%E2%80%93Tobin_model
2. Кейнс Дж.М. Общая теория занятости, процента и денег : пер. с англ./ Дж. М. Форд. – М. : Прогресс, 1978. – 494 с.
3. Сакс Дж.Д., Ларрен Ф.Б. Макроэкономика. Глобальный подход : пер. с англ./ Дж.Д. Сакс, Ф.Б. Ларрен. – М. : Дело, 1996. – 848 с.

4. Фридмен М. Количественная теория денег : пер. с англ./ М. Фридмен. – М. : Эльф пресс, 1996. – 131 с.

02.09.2014

© Олексіч Дмитро Володимирович

Олексіч, Д.В. Уточнення фундаментальних положень моделі Баумоля-Тобіна [Електронний ресурс] / Д.В. Олексіч // Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития.– Одеса: 2014.– Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-314/economic-theory-and-history-314/22915-314-121>